

فصل اول : مدارات دیودی

تقسیم‌بندی عناصر موجود در طبیعت بر حسب هدایت جریان الکتریکی

(۳) نارسانا

(۲) نیمه رسانا

(۱) رسانا

مقاومت الکتریکی

به واکنش یک جسم در برابر عبور جریان الکتریکی، مقاومت الکتریکی گفته می‌شود. رابطه مقاومت یک جسم به صورت زیر است :

$$R = \rho \cdot \frac{L}{A}$$

A : سطح مقطع جسم

L : طول قطعه

ρ : مقاومت مخصوص جسم

تأثیر حرارت محیط بر مقاومت الکتریکی اجسام

حرارت محیط بر روی مقاومت الکتریکی اجسام به دو صورت تأثیر می‌گذارد ، که براساس آن تقسیم‌بندی زیر را برای اجسام داریم :

الف) مواد NTC :

موادی هستند که ضریب حرارتی منفی دارند یا به عبارتی در اثر افزایش حرارت محیط مقاومت الکتریکی آنها کم می‌شود (مانند نیمه هادی‌ها).

ب) مواد PTC :

موادی هستند که ضریب حرارتی مثبت دارند، یا به عبارتی در اثر افزایش حرارت محیط، مقاومت الکتریکی آنها زیاد می‌شود (مانند فلزات).

نیمه هادی‌ها

نیمه هادی‌ها در ساخت قطعات الکترونیک کاربرد فراوانی دارند، که به بررسی خواص و ویژگی‌های آنها می‌پردازیم. نیمه هادی‌هایی که در قطعات الکترونیک بیشتر استفاده می‌شوند، عناصر سیلیسیوم (Si) و ژرمانیوم (Ge) هستند.

خواص نیمه‌هادی‌های Si و Ge

۱- عناصر Si و Ge بدون وجود ناخالصی تقریباً نارسانا هستند. اما با تزریق مقدار کمی ناخالصی تغییر زیادی در مقاومت الکتریکی آنها ایجاد شده و آنها به یک نیمه رسانا تبدیل می‌شوند.

۲- عناصر Ge و Si جزء مواد NTC هستند.

۳- مقاومت مخصوص در عناصر Si و Ge به ترتیب روبرو است : $\rho(\text{Si}) = 50000 \text{ cm} \cdot \Omega$, $\rho(\text{Ge}) = 50 \text{ cm} \cdot \Omega$
لذا دیده می‌شود که مقاومت مخصوص عنصر Si تقریباً ۱۰۰۰ برابر مقاومت مخصوص عنصر Ge است.

۴- نسبت الکترون‌های آزاد در Si به Ge به صورت روبرو است :
 $\frac{\text{نسبت الکترون‌های آزاد در Si}}{\text{نسبت الکترون‌های آزاد در Ge}} = \frac{1}{1000}$

به عبارتی می‌توان گفت که خاصیت رسانایی Ge از Si بیشتر است.

انواع ناخالصی

ناخالصی نوع N :

عناصری از قبیل آنتیموان (Sb) و فسفر (P) و آرسنیک (As) که در لایه ظرفیت خود ۵ الکترون دارند و اهداکننده الکترون هستند ناخالصی نوع N نامیده می‌شوند.

ناخالصی نوع P :

عناصری از قبیل ایندیم (In) و گالیم (Ga) و بور (B) که در لایه ظرفیت خود ۳ الکترون دارند و پذیرنده الکترون هستند ناخالصی نوع P نامیده می‌شوند.

اتم دهنده یا اهدا کننده :

هر اتم که به سادگی بتواند الکترون آزاد کند اتم دهنده یا اهداکننده نام دارد میزان ناخالصی اتم اهداکننده را N_D می‌نامند.

اتم پذیرنده یا گیرنده :

هر اتم که بتواند به سادگی الکترون بگیرد یا به عبارتی پذیرنده الکترون باشد اتم گیرنده است. میزان ناخالصی اتم پذیرنده را با N_A نمایش می‌دهند.

انواع نیمه‌هادی‌ها

نیمه هادی نوع n :

با اضافه کردن ناخالصی نوع N به یک نیمه‌هادی ، نیمه‌هادی نوع n ایجاد می‌شود.

نیمه هادی نوع p :

با اضافه کردن ناخالصی نوع p به یک نیمه‌هادی ، نیمه‌هادی نوع p ایجاد می‌شود.

خواص نیمه‌هادی‌های نوع n و p

۱- هر دو از لحاظ بار الکتریکی خنثی هستند.

۲- در نوع n ، الکترون‌ها حامل‌های اکثریت هستند و حفره‌ها (مکان‌های خالی الکترون) حامل‌های اقلیت هستند.

۳- در نوع p ، حفره‌ها حامل‌های اکثریت هستند و الکترون‌ها حامل‌های اقلیت هستند.

۴- در هر دو نوع نیمه هادی نوع n و نوع p اگر چگالی الکترون‌ها (n) و چگالی حفره‌ها (p) باشد ، همواره رابطه زیر برقرار است.

$$n \cdot p = n_i^2$$

لازم به ذکر است که به چگالی الکترون‌های آزاد (n) و چگالی حفره‌ها (p) در یک نیمه‌هادی خالص n_i گفته می‌شود.

۵- در نیمه هادی نوع p اگر چگالی حفره‌ها یا (p) برابر با N_A باشد آنگاه چگالی الکترون‌های آزاد یا (n) از رابطه زیر محاسبه می‌شود :

$$n = \frac{n_i^2}{N_A}$$

نکته ۱: اگر به یک نیمه هادی خالص ، ناخالصی از نوع N و P با هم اضافه شود چگالی حفره‌ها و الکترون‌ها از رابطه زیر

$$p + N_D = n + N_A$$

محاسبه می‌شود.

عوامل ایجاد کننده جریان در یک نیمه‌هادی

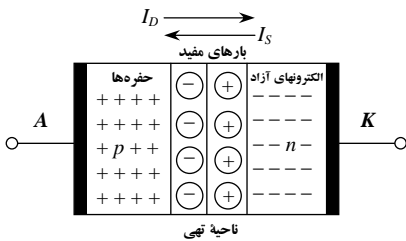
(۱) تفاوت غلظت حامل‌ها :

جریان ناشی از تفاوت غلظت حامل‌ها در قسمت‌های مختلف نیمه‌هادی جریان انتشاری نام دارد.

(۲) وجود اختلاف پتانسیل در دو سر نیمه‌هادی :

اختلاف پتانسیل الکتریکی موجود در دو سر نیمه‌هادی باعث ایجاد یک میدان الکتریکی می‌شود که این میدان باعث ایجاد جریانی به نام جریان انتقالی در نیمه هادی می‌شود.

دیود نیمه هادی

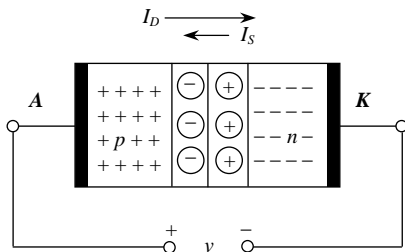

از اتصال یک نیمه هادی نوع n و یک نیمه هادی نوع p یک دیود ایجاد می‌شود. با اتصال این دو نوع نیمه‌هادی یک ناحیه تخلیه یا تهی بین نواحی p و n ایجاد می‌شود. شکل زیر یک اتصال pn را در حالت ایستا و طبیعی نشان می‌دهد.

انواع بایاس دیود

الف) بایاس مستقیم (Forward Bias) :

اگر کاتد دیود یا به عبارتی ناحیه n به ولتاژ منفی و آند دیود یا ناحیه p به ولتاژ مثبت وصل شود دیود در گرایش مستقیم بایاس می‌شود.

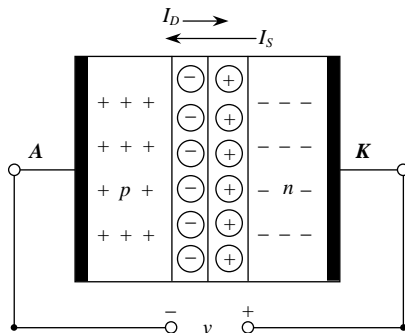

خصوصیات بایاس مستقیم

- ۱- در این نوع بایاس عرض ناحیه تخلیه کم می‌شود.
- ۲- با افزایش ولتاژ حامل‌های اکثریت افزایش خواهند داشت و حامل‌های اقلیت تقریباً ثابت می‌مانند.
- ۳- جریان در دیود توسط حامل‌های اکثریت ایجاد می‌شود.

ب) بایاس معکوس (Reverse Bias) :

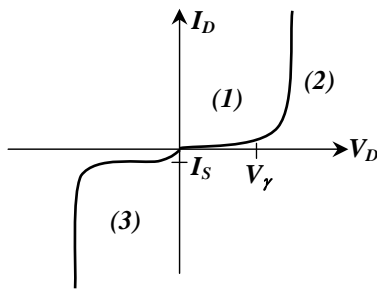
اگر ناحیه p به ولتاژ منفی و ناحیه n در دیود به ولتاژ مثبت وصل شود دیود در ناحیه معکوس بایاس می‌شود.

خصوصیات بایاس معکوس :

- ۱- در این نوع بایاس ناحیه تخلیه عرض زیادی پیدا کرده و با افزایش ولتاژ معکوس عرض ناحیه تخلیه بیشتر می‌شود.
- ۲- جریان حامل‌های اکثریت تقریباً صفر می‌شود و جریان حامل‌های اقلیت ثابت می‌ماند.

منحنی مشخصه دیود

منحنی ولت - آمپر ($I_D - V_D$) یک دیود در حالت عملی به صورت زیر است ، این منحنی جهت تحلیل به سه ناحیه تقسیم می شود و هر ناحیه جدا جدا تحلیل می شود.

۱) ناحیه «۱» :

در این ناحیه معادله جریانی دیود به صورت زیر است :

$$I_D = I_S \left(e^{\frac{V_D}{\eta V_T}} - 1 \right) , \quad V_T = \frac{K \cdot T}{q}$$

I_D : جریان عبوری از دیود

V_D : ولتاژ دو سر دیود

K : ثابت بولتزمن ($1/38 \times 10^{-23}$)

I_S : جریان اشباع معکوس

V_T : ولتاژ معادل حرارتی که در دمای اتاق 25 mV می باشد.

q : بار الکترون ($1/6 \times 10^{-19} \text{ C}$)

η : ضریب ثابت

۲) ناحیه «۲» :

در این ناحیه دیود به صورت کامل در گرایش مستقیم بایاس شده است و معادله جریانی دیود به صورت زیر ساده می شود.

$$I_D = I_S \left(e^{\frac{V_D}{\eta V_T}} \right)$$

۳) ناحیه «۳» :

در این ناحیه دیود در حالت بایاس معکوس است و معادله جریانی دیود به صورت روبرو است.

$$I_D = -I_S$$

نکته ۲: I_S جریان اشباع معکوس دیود است و به جریانی گفته می شود که اگر دیود در گرایش معکوس بایاس شود از کاتد به سمت آنند جاری می شود.

تغییرات I_S یا جریان اشباع معکوس در اثر تغییرات دمای محیط

در اثر افزایش دمای محیط مقدار I_S زیاد می شود و به ازای هر 10° درجه افزایش دمای محیط جریان اشباع معکوس دوبرابر می شود. رابطه

$$I_S(T_2) = I_S(T_1) \times 2^{\frac{T_2 - T_1}{10}}$$

تغییرات I_S با دما به صورت روبرو است.

مثال ۱: در یک دیود از نوع سیلیسیوم مقدار $I_S = 10 \text{ nA}$ در دمای 30° C است اگر دمای محیط به 50° C برسد مقدار I_S در این حالت کدام است؟

۱ nA (۴)

۵ μA (۳)

۴۰ nA (۲)

۱۰ μA (۱)

پاسخ : گزینه «۲»

$$I_S(T_2) = I_S(T_1) \times 2^{\frac{T_2 - T_1}{10}} , \quad I_S(50) = I_S(30) \times 2^{\frac{50 - 30}{10}} = 10 \text{ nA} \times 2^2 = 40 \text{ nA}$$

تغییرات V_γ با تغییرات دمای محیط

ولتاژ آستانه هدایت دیود یا V_γ به ازای هر درجه افزایش دمای محیط به اندازه 2 mV تا $2/5\text{ mV}$ کم می شود رابطه تغییرات V_γ با دما به صورت روبرو است :

$$V_\gamma(T_2) = V_\gamma(T_1) - 2\text{ mV} \times (T_2 - T_1)$$

کجه مثال ۲: مقدار V_γ در یک دیود در دمای 10°C برابر 750 mV میلی ولت می باشد اگر دمای محیط به 110°C برسد مقدار V_γ کدام است؟

۶۵۰ m (۴)

۶۰۰ m (۳)

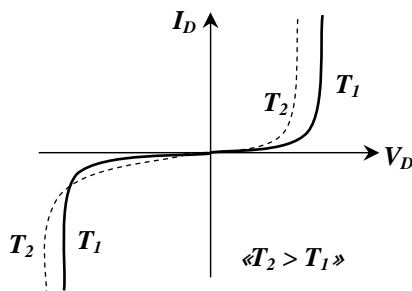
۹۵۰ m (۲)

۵۵۰ m (۱)

☑ پاسخ : گزینه «۱» همان طور که گفته شد به ازای هر درجه افزایش دمای محیط مقدار V_γ به اندازه 2 تا $2/5$ میلی ولت کاهش دارد

$$V_\gamma(\text{new}) = V_\gamma(\text{old}) - \Delta T \times 2\text{ mV} \Rightarrow V_\gamma(\text{new}) = 750\text{ m} - 100 \times 2\text{ mV} = 550\text{ mV}$$

لذا داریم:

تغییرات منحنی ($I - V$) دیود با تغییرات دما :

منحنی ولت آمپر دیود با افزایش دمای محیط از سمت راست به سمت چپ حرکت می کند. یا به عبارتی می توان گفت که با افزایش دمای محیط V_γ کاهش و I_S افزایش دارد.

ولتاژ شکست معکوس دیود یا PIV :

حداکثر ولتاژی را که می توان به طور معکوس دو سر دیود اعمال کرد تا حدی که دیود آسیب نبیند ولتاژ شکست معکوس دیود می نامند.

ولتاژ هدایت دیود در گرایش مستقیم یا V_γ :

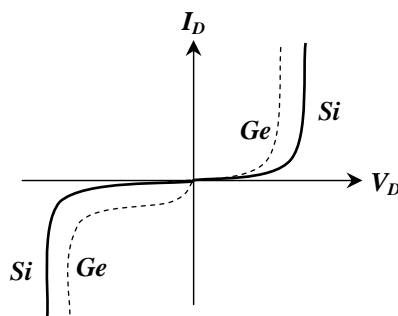
حداقل ولتاژ لازم برای روشن شدن دیود در بایاس مستقیم که دو سر دیود افت پیدا می کند را V_γ می نامند.

ناحیه شکست زبری :

اگر ولتاژ معکوس دو سر دیود از PIV کمی زیادتر شود دیود وارد ناحیه شکست زبری می شود. و جریان در جهت عکس I_D شروع به زیاد شدن می کند.

ناحیه شکست بهمنی :

اگر ولتاژ معکوس دو سر دیود از ولتاژ لازم برای شکست زبری زیادتر شود دیود وارد ناحیه شکست بهمنی می شود. و شبکه کریستالی دیود آسیب دیده و جریان دیود بسیار زیاد می شود.

مقایسه بین دیودهای Si و Ge :

$$\begin{cases} PIV_{\max}(\text{Si}) = 1000\text{ V} \\ PIV_{\max}(\text{Ge}) = 400\text{ V} \end{cases}, \begin{cases} \text{Max}(T)(\text{Si}) = 400^\circ\text{C} \\ \text{Max}(T)(\text{Ge}) = 100^\circ\text{C} \end{cases}$$

$$\begin{cases} 0.5 < V_\gamma(\text{Si}) < 0.7 \\ 0.2 < V_\gamma(\text{Ge}) < 0.3 \end{cases}, \begin{cases} I_S(\text{Si}) = 10\text{ nA} \\ I_S(\text{Ge}) = 1 - 2\text{ }\mu\text{A} \end{cases}$$

نکته ۳:

PIV و توان قابل تحمل دیود (Si) از دیود (Ge) بالاتر است.

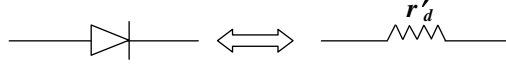
I_S دیود (Ge) زیادتر از I_S دیود (Si) است.

V_γ دیود (Si) زیادتر از V_γ دیود (Ge) است.

مدار معادل دیود

الف) مدار معادل دیود در حالت کار با ولتاژ AC :

مدار معادل دیود در حالت کار با ولتاژ AC به صورت زیر است :

r_B : مقاومت بدنه دیود

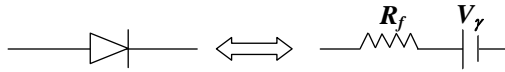
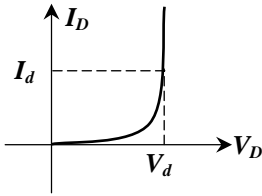
$$r_d = \frac{\delta V_d}{\delta I_d} = \frac{\eta V_T}{I_D} \quad , \quad r'_d = r_d + r_B$$

r_d : مقاومت دینامیکی دیود.

اگر r_B صفر فرض شود در نتیجه داریم : ($r_d = r'_d$)

ب) مدار معادل دیود در حالت کار با ولتاژ DC :

مدار معادل دیود در حالت کار با ولتاژ DC به صورت زیر است :

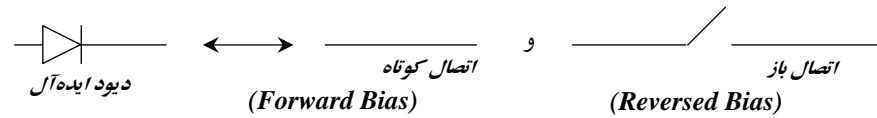

R_f : مقاومت استاتیکی دیود

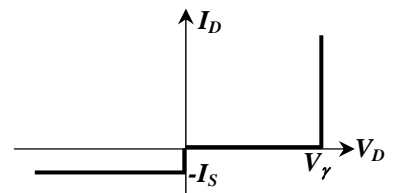
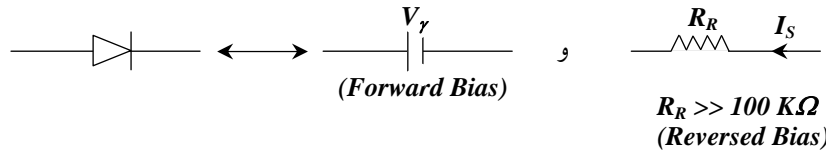
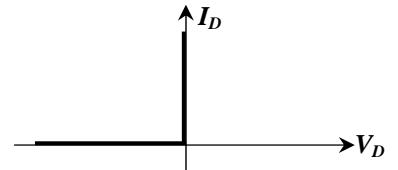
$$R_f = \frac{V_D}{I_D}$$

نکته ۴: R_f از روی منحنی دیود و با توجه به نقطه کار دیود به دست می آید.

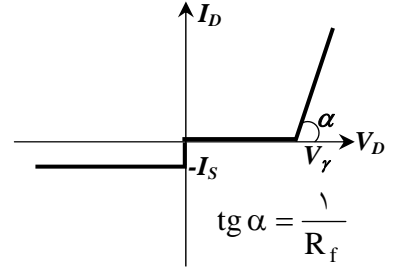
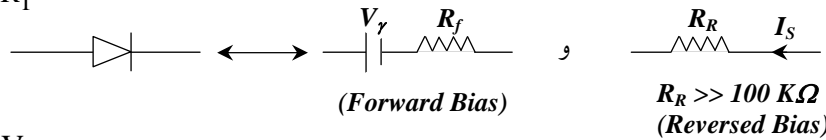
مدار معادل دیود و منحنی‌های مربوطه در حالت‌های مختلف :

$$\begin{cases} V_\gamma = 0 \\ I_S = 0 \\ R_f = 0 \end{cases}$$

$$\begin{cases} V_\gamma \neq 0 \\ I_S \neq 0 \\ R_f = 0 \end{cases}$$

$$\begin{cases} V_\gamma \neq 0 \\ I_S \neq 0 \\ R_f \neq 0 \end{cases}$$

تغییرات مقاومت دینامیکی دیود بر حسب تغییرات دما

نحوه تغییرات مقاومت دینامیکی دیود با دما بر طبق فرمول زیر است :

$$\frac{r_d(T_1)}{r_d(T_2)} = \frac{T_1^K}{T_2^K} = \frac{\theta_1^{\circ C} + 273}{\theta_2^{\circ C} + 273}$$

T : دما بر حسب درجه کلوین

θ : دما بر حسب درجه سانتیگراد

کج مثال ۳: در دمای $27^{\circ}C$ مقاومت دینامیکی یک دیود چند اهم باشد تا اگر دمای محیط به $127^{\circ}C$ برسد مقاومت دینامیکی آن 40Ω شود؟

۵۰ (۴)

۴۰ (۳)

۳۰ (۲)

۲۰ (۱)

پاسخ : گزینه «۲»

$$\frac{r_d(T_1)}{r_d(T_2)} = \frac{\theta_1 + 273}{\theta_2 + 273}, \quad \begin{cases} \theta_1 = 27^{\circ}C \\ \theta_2 = 127^{\circ}C \\ r_d(T_2) = 40 \Omega \end{cases} \Rightarrow \frac{r_d(T_1)}{40} = \frac{27 + 273}{127 + 273} \Rightarrow r_d(T_1) = 30 \Omega$$

ظرفیت خازنی دیود

الف) خازن انتقالی (C_T) :

در اثر اتصال دو ماده p و n یک ظرفیت خازنی به نام خازن انتقالی ایجاد می شود و بر طبق فرمول زیر محاسبه می شود.

$$C_T = k\epsilon_0 \frac{A}{d}$$

$k\epsilon_0$: ضریب دی الکتریک ماده

A : سطح مقطع نیمه هادی

d : عرض ناحیه تخلیه

ب) خازن نفوذی (C_D) :

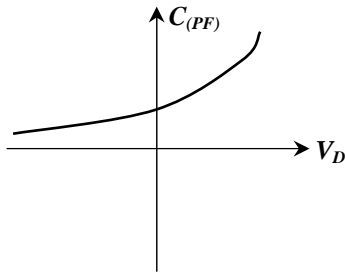
در اثر حرکت حامل ها در دیود یک ظرفیت خازنی به نام خازن نفوذی ایجاد می شود. که مقدار آن طبق فرمول زیر محاسبه می شود.

$$c_d = \frac{\tau_T}{V_T} \cdot I_d$$

I_d : جریان دیود در نقطه بایاس

τ_T : زمان گذر متوسط (متوسط زمان لازم برای نفوذ حفره ها از

یک طرف به طرف دیگر ماده است).

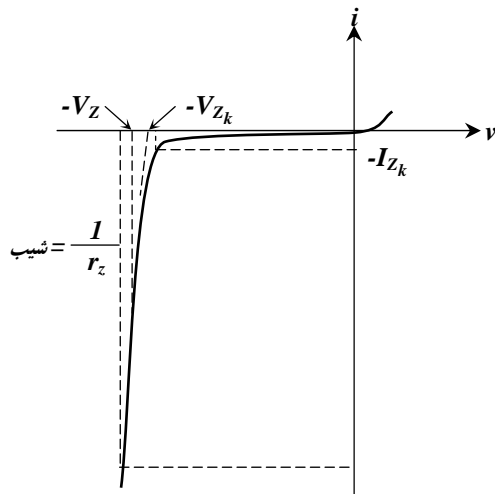

نکته ۵: در گرایش معکوس $C_T > C_D$ و در گرایش مستقیم $C_D > C_T$ می باشد.

نکته ۶: طبق نمودار روبرو با افزایش اندازه ولتاژ معکوس ظرفیت خازنی دیود کم می شود.

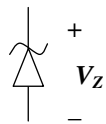
نکته ۷: در بایاس معکوس خازن C_D تقریباً ناچیز است.

دیود زبر

اگر با تغییرات مقادیر ناخالصی در دیود معمولی PIV آن را کاهش بدهیم و همچنین با اعمال تغییراتی شرایطی ایجاد کنیم که دیود پس از وارد شدن در ناحیه زبری آسیب نبیند، در این حالت یک دیود زبر ساخته شده است. لازم به ذکر است دیود زبر اکثراً از جنس (Si) ساخته می شود.

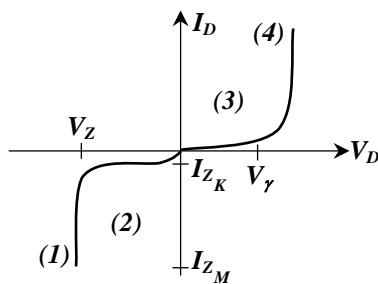
بایاس مناسب برای دیود زبر

دیود زبر برای کار در ناحیه زبری باید به صورت مقابل بایاس شود:

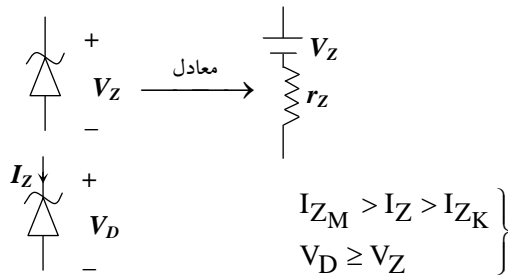
نواحی کار دیود زبر

برای یک دیود زبر ۴ ناحیه کاری به صورت زیر موجود است، که آنها را به ترتیب زیر بررسی می نمایم:

الف) ناحیه زبری (1):

این ناحیه با اعمال ولتاژ مناسب مطابق با پلاریته ذکر شده در قسمت قبل در دو سر دیود زبر ایجاد می شود و با روشن شدن دیود زبر ولتاژ دو سر آن ثابت می ماند. شرایط روشن بودن یک دیود زبر و کار در ناحیه زبری مطابق موارد زیر است:

ب) ناحیه خاموشی دیود زبر (2):

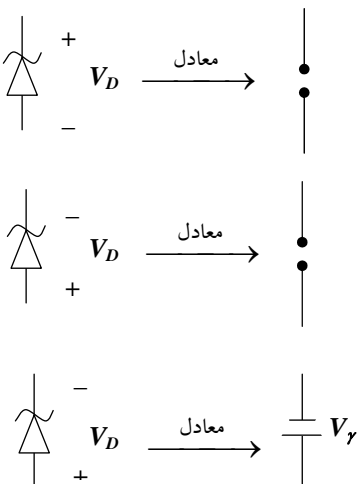
اگر ولتاژی کمتر از ولتاژ نامی دیود زبر در دو سر آن مطابق با حالت ذکر شده در قبل در دو سر دیود زبر باشد دیود زبر روشن نخواهد شد. به عبارتی دیود مانند یک اتصال باز عمل می کند.

ج) ناحیه خاموشی زبر و هدایت به صورت دیود عادی (3):

در این ناحیه بایاس دیود زبر به صورت روبرو است ولی ولتاژ کافی برای روشن شدن به صورت دیود عادی وجود ندارد لذا مدار معادل آن به صورت اتصال باز است.

د) ناحیه عمل مانند دیود معمولی (4):

اگر مطابق با پلاریته روبرو به دیود زبر ولتاژ وارد شود مانند یک دیود عادی در دو سر آن V_r افت خواهد کرد.

رابطه توان تلفاتی در دیود زنر

$$P_z = V_{z_n} \cdot I_z$$

I_z : جریان عبوری از دیود زنر

محدودیت‌ها در کارکرد دیود زنر

$$I_{z_{min}} < I_z < I_{z_{max}}$$

$I_{z_{max}}$: حداکثر جریان عبوری از دیود زنر

$$P_z < P_{z_{max}}$$

$I_{z_{min}}$: حداقل جریان عبوری از دیود زنر برای روشن ماندن

$P_{z_{max}}$: حداکثر توان قابل تحمل دیود زنر ($P_{z_{max}} = I_{z_{max}} \cdot V_z$)

تغییرات ولتاژ زنری با تغییرات دمای محیط :

$$T_C = \frac{\Delta V_z}{V_{z_n} \cdot \Delta T}$$

V_{z_n} : ولتاژ نامی دیود زنر

$$\Delta V_z = T_C \cdot V_{z_n} \cdot (T_r - T_i)$$

ΔT : تغییرات دمای محیط

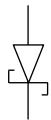
$$\begin{cases} \text{if } T_C > 0 & \Rightarrow V_{z_{new}} = V_{z_n} + \Delta V_z \text{ (برای شکست بهمنی)} \\ \text{if } T_C < 0 & \Rightarrow V_{z_{new}} = V_{z_n} - \Delta V_z \text{ (برای شکست زنری)} \end{cases}$$

T_C : ضریب حرارتی دیود زنر

انواع دیگر دیود

۱) دیود شاتکی (دیود با حامل‌های داغ)

در این دیود اتصال بین یک نیمه هادی و یک فلز صورت می‌گیرد و حامل‌ها در این نوع دیود فقط الکترون‌ها هستند و کاربرد آن در آشکارسازها و سوئیچ‌های سریع است.

مقایسه دیود شاتکی با دیود (Si) :

۱- PIV دیود شاتکی کمتر از PIV دیود (Si) است.

۲- I_s دیود شاتکی زیادتر از I_s دیود (Si) است.

۳- توان مصرفی دیود شاتکی کمتر از توان مصرفی دیود (Si) است.

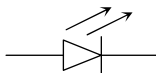
۲) تانل دیود :

تفاوت این دیود با دیودهای عادی در چگالی بسیار بالای ناخالصی در نیمه هادی نوع p و n است. در این نوع دیود عرض ناحیه تخلیه بسیار کمتر از دیودهای عادی است و در حدود ۰/۰۱ برابر آنها می‌باشد. همچنین سرعت قطع و وصل این دیود بسیار زیاد است. مطابق با منحنی زیر در نواحی خاصی این دیود دارای مقاومت منفی است و کاربرد آن در نوسان سازها می‌باشد.

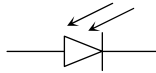
۳) دیود نورانی :

دیودهای نورانی معمولاً از کریستال نیمه هادی‌های گالیم-آرسنیک (Ga-As) ساخته می‌شود و تفاوت آنها با دیودهای عادی در ولتاژ V_f آنها می‌باشد. برای مثال ولتاژ on شدن دیود نورانی یا (LED) قرمز رنگ تا سبزرنگ بین ۱/۵ تا ۲/۹ ولت تغییر دارد.

۴) دیود نوری :

در این نوع دیود جریان اشباع معکوس تقریباً متناسب با شدت نور تابیده شده به سطح دیود می‌باشد لذا به عنوان آشکارسازی نوری از آن استفاده می‌شود. لازم به ذکر است دیود نوری به طور معکوس بایاس شده و در مدار قرار می‌گیرد.

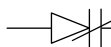

۵) دیودهای قدرت :

دیودهای قدرت همان دیودهای نوع Si هستند با این تفاوت که توان قابل تحمل آنها به دلیل وسعت سطح اتصال pn در آنها زیادتر از دیودهای معمولی است.

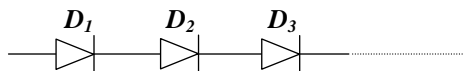
۶) دیود واراكتور :

در پیوند pn در حالت بایاس معکوس اثر ذخیره شدن بار باعث ایجاد خازنی به نام خازن C_j می‌شود که این خازن تابعی از ولتاژ معکوس V_R است. لذا دیود واراكتور دیودی است که با تغییر V_R دو سر آن ظرفیت خازنی آن عوض می‌شود بنابراین به عنوان خازن متغیر با ولتاژ عمل می‌کند و کاربرد آن در تنظیم خودکار گیرنده‌های رادیویی می‌باشد. محدوده ظرفیت این دیودها در حدود ۲۵۰۰ PF است.

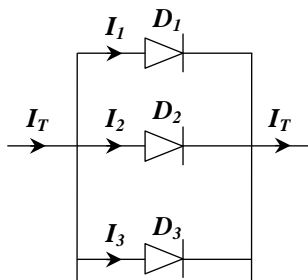
سری موازی کردن دیودها

هدف از سری کردن دیودها ، افزایش PIV در دیود معادل آنهاست

$PIV_T = PIV_1 + PIV_2 + \dots$ به نحوی که :

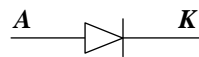
هدف از موازی کردن دیودها افزایش جریان عبوری از کل مجموعه دیودهاست به نحوی که :

$I_T = I_1 + I_2 + I_3 + \dots$

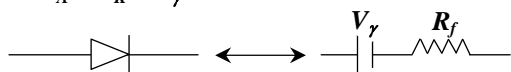
نکات مهم تستی در تحلیل مسائل دیودها

نکته ۸: برای حل مسائل دیودی باید دقت شود که ابتدا باید نوع بایاس دیود مشخص شود. حال بسته به نوع بایاس دیود معادل آن را در مدار قرار می‌دهیم.

دقت شود شرط هدایت دیود به صورت روبرو است :

$V_A \geq V_K + V_\gamma$

پس از هدایت دیود باید به جای دیود مدار معادل روبرو را قرار داد.

دقت شود که پلاریته منبع ولتاژ V_γ باید به صورتی باشد که پایه مثبت منبع V_γ به سمت آند باشد. یا به عبارتی جریان تولیدی توسط V_γ در جهت خلاف فلش دیود باشد.

در اکثر مسائل از مقاومت R_f صرف نظر می‌شود لذا کافی است به جای دیود فقط یک منبع ولتاژ به نام V_γ لحاظ شود.

اگر هیچ کدام از مقادیر V_γ و R_f داده نشده بود آنها را صفر فرض کرده و دیود را ایده آل در نظر می‌گیریم ، لذا در گرایش مستقیم به جای دیود اتصال کوتاه و در گرایش معکوس اتصال باز قرار می‌دهیم.

لازم به ذکر است که مدار معادل دیود در حالت کار با ولتاژ ac فقط یک مقاومت به نام I_d می‌باشد.